

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF CONSTRUCTION AND ARCHITECTURE

БАКАЛАВР

(освітній ступінь / educational level)

Кафедра / Chair _____ політичних наук та історії

«Затверджую/ Approve»

Голова НМР факультету /

Faculty Chairman of SMC

/Алірза МАМЕДОВ /

« _____ » 29 серпня 2025

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
WORKING PROGRAM OF THE EDUCATIONAL COMPONENT

Історія української культури

(шифр на назва освітньої компоненти / code and name of the educational component)

Шифр/ code	назва спеціальності, освітньої програми / name of specialty, educational program
C2/052	Політологія ОПІ «Політологія» / «Політичний менеджмент»

Мова викладання/ Teaching language: українська

Василь ДЕРЕВІНСЬКИЙ, доктор історичних наук, професор

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання /
surname and initials, academic degree, rank)

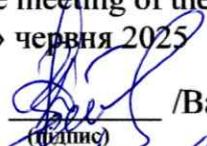
(підпис / signature)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук та історії

The work program was approved at the meeting of the chair

Протокол/ Protocol № 8 від / of «26» червня 2025

Завідувач кафедри / Head of Chair

/Василь ДЕРЕВІНСЬКИЙ/

Схвалено гарантом освітньої програми / Approved by the educational program guarantor

Гарант ОП / Guarantor of EP

/ Юлія БАЄВА /

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності /

Considered at the meeting of the scientific-methodical commission of the specialty

Протокол/ Protocol № 6 від / of «26» червня 2025

**ВИТЯГ З РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ /
EXTRACT FROM THE CURRICULUM PLAN**

Шифр / Code	Назва спеціальності, освітньої програми / name of specialty, educational program	Форма здобуття ВО / Form of study: денна / full-time										Форма контролю / Form of control	Семестр / Semester	Погодження заступником декана факультету / Approval by the deputy dean of the faculty	
		Кількість кредитів ECTS/ ECTS credits	Кількість годин / Number of hours						Кількість індивідуальних робіт / Number of individual tasks						
			Всього / Total volume	Аудиторних / Auditory			Самостійна робота / Individual work	КП/СР	КР/СВ	РГР/СГВ	Конт.роб/ Ind. task				
				Разом / Total volume	у тому числі / including:										
лекції / lectures	лаборатор / laboratory	практичні / practical													
C2 \ 052	Політологія ОПП «Політологія» / «Політичний менеджмент»	3	90	30	14		16	60				1	Екз	4	

Шифр / Code	Назва спеціальності, освітньої програми / name of specialty, educational program	Форма здобуття ВО / Form of study: заочна										Форма контролю / Form of control	Семестр / Semester	Погодження заступником декана факультету / Approval by the deputy dean of the faculty	
		Кількість кредитів ECTS/ ECTS credits	Кількість годин / Number of hours						Кількість індивідуальних робіт / Number of individual tasks						
			Всього / Total volume	Аудиторних / Auditory			Самостійна робота / Individual work	КП/СР	КР/СВ	РГР/СГВ	Конт.роб/ Ind. task				
				Разом / Total volume	у тому числі / including:										
лекції / lectures	лаборатор / laboratory	практичні / practical													
C2 \ 052	Політологія ОПП «Політологія» / «Політичний менеджмент»	3	90	20	6		14	70				1	Зал	4	

**Анотація. Мета та завдання освітньої компоненти/
Abstract. The purpose and tasks of the educational component**

Метою дисципліни є формування у студентів наукового світогляду, широкої ерудиції, знань щодо історико-культурного середовища, громадянської відповідальності, державного патріотизму, з'ясування теоретичних засад курсу історії української культури, її витоків, основних етапів та особливостей її історичного розвитку, основних здобутків, формування навичок наукової роботи, вміння працювати з джерелами вивчення історії української культури, пробудження у студентів інтересу до проблемних та малодосліджених питань історії української культури, виховання шанобливого ставлення до національно-культурних традицій українського народу, формування високого рівня культури та освіченості.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань

Пререквізити/ Prerequisites: на основі загальної середньої освіти.

Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни / Link to the page of the electronic educational and methodological complex of the discipline: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=973>

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти / Competencies of students of the educational program, which are formed as a result of assimilation of the educational component

Код/ Code	Зміст компетентності / Content of competence
Інтегральна компетентність / Integral competence	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.
Загальні компетентності / General competences	
ЗК04	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК07	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності / Professional competences	
СК 03	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти / Program results of students of the educational program, formed as a result of assimilation of the educational component

Код/ Code	Програмні результати / Program results
ПРН 02	Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.
ПРН 04	Мати навички професійної комунікації.
ПРН 07	Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.
ПРН 10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
ПРН 16	Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

Зміст курсу / Course content:

Модуль 1. Українська культура від найдавніших часів до початку XXI століття.
Змістовий модуль 1. Передумови, становлення та розквіт культури русів – українців.

Лекція 1. Вступ до курсу « Історія української культури». Історія культури давнього населення України. Історія культури Княжої доби.

Практичне заняття 1

1. Культура як спосіб і сутність людського життя. Структура культури. Місце культури в історичному процесі формування української нації.
2. Історія української культури як навчальна дисципліна. Об'єкт, предмет, мета та завдання її вивчення в КНУБА.
3. Методичні принципи і джерела вивчення культури як історичного процесу.
4. Україна у світовому культурному контексті. Цивілізаційна приналежність української культури.
5. Культурогенез на теренах України за кам'яної доби.
6. Кочові племена та їх роль у формуванні української культури.
7. Внесок античних міст-держав Північного Причорномор'я у розвиток української культури.
8. Культура східних слов'ян. Дохристиянська доба.

Практичне заняття 2

1. Матеріальна і духовна культура давньої Русі до прийняття християнства.
2. Прийняття християнства і культурний розвиток Київської Русі.
3. Культурний фактор у формуванні моноетнічної державності українців.
4. Культура Галицько-Волинського князівства.
5. Українська культура середньовіччя і європейський контекст.

Змістовий модуль 2. Культура українського народу від XIV ст. до кінця XVIII ст.

Лекція 2. Історія української культури другої половини XIV ст. – перша половина XVII ст. Культура українського народу в часи Гетьманщини (друга

половина XVII – XVIII ст.).

Практичне заняття 3

1. Особливості культурного розвитку України у складі Литовської держави і Речі Посполитої.
2. Процеси проникнення гуманістичних і реформаційних ідей. Ренесансні тенденції в духовному просторі України.
3. Національно-культурне піднесення. Острозька школа і Києво-Могилянський колегіум, братські школи.
4. Роль козацтва у національно-культурному процесі.
5. Умови, особливості та тенденції розвитку української культури у другій половині XVII – XVIII ст. Епоха Просвітництва в Європі й Україні.
6. Суспільно-політичне, релігійне і культурне життя українців. Бароко у матеріальній та духовній культурі України. “Козацьке бароко”.
7. Розвиток освіти та науки.
8. Літературне життя.
9. Розвиток образотворчого мистецтва та архітектури.
10. Театр та музика.

Змістовний модуль 3. Особливості розвитку української культури в нову та новітню добу.

Лекція 3. Українська культура в добу національного відродження (XIX – поч. XX ст.). Культурне життя України в XX ст. та на зламі XX – XXI століть.

Практичне заняття 4

1. Передумови, причини, сутність та етапи національно-культурного відродження. Поширення волелюбних ідей в українському суспільстві.
2. Класицизм, романтизм, реалізм та модерн в українському літературному процесі.
3. Стан освіти і науки в Україні в XIX – на початку XX ст. Наукові товариства та їх вплив на розвиток науки.
4. Розвиток українського мистецтва в XIX – на початку XX ст.

Практичне заняття 5

1. Українська культура доби національно-визвольних змагань 1917 -1921 рр..
2. Політика коренізації і духовне життя в Україні.
3. Розвиток української культури в умовах радянського тоталітаризму.
4. Культурне життя на західноукраїнських землях в міжвоєнний період.
5. Стан української культури в роки Другої світової війни.

Практичне заняття 6

1. Суперечливий розвиток української культури в умовах десталінізації та в роки «застою».
2. Українська культура в період «перебудови» у СРСР (1985-1991 рр.).
3. Особливості сучасного етапу розвитку української культури.

Практичне заняття 7

1. Розвиток освіти та науки на зламі століть.
2. Постмодернізм як визначальний напрям розвитку культури на сучасному етапі.
3. Релігійне відродження.
4. Національно-культурне життя українців за рубежом. Роль діаспори у збереженні та розвитку української культури.

Індивідуальне завдання / Individual task

1. Кам'яна доба на території України. Культура первісних людей.
2. Трипільська культура. Особливості трипільського мистецтва.
3. Культура скіфської доби.
4. Релігійні вірування та усна народна творчість східних слов'ян.
5. Давньослов'янська культура і сучасність.
6. Античні впливи. Грецькі колонії. Римський час.
7. Джерела формування культури Київської Русі.
8. Особливості культури Київської Русі.
9. Мистецтво Київської Русі.
10. Культура Галицько-Волинського князівства.
11. Особливості культури України в польсько-литовську добу.
12. Умови розвитку національно-культурного та релігійного життя в Україні XIV-XVI ст.
13. Літописи, билини, перекладна література XIV - XVI ст.
14. Ідеї раннього гуманізму в українській культурі.
15. Розвиток ідей Ренесансу в Україні.
16. Братства та їхня роль у розвитку української культури. Полемічна література.
17. Гурток Києво-Печерської лаври. Розвиток українського друкарства.
18. Архітектура, малярство, графіка, граверство, скульптура XIV – XVI ст.
19. Роль Києво-Могилянської академії в розвитку української культури.
20. Культура українського козацтва.
21. Особливості культури українського бароко.
22. Внесок гетьмана Івана Мазепи в розбудову української культури.
23. Українська поезія XVI-XVII ст. Теми, досягнення.
24. Українське просвітництво.
25. Генезис та періодизація епохи українського Відродження XIX ст.
26. Специфіка українського класицизму XVIII-XIX ст.
27. Особливості романтизму в українській художній культурі.
28. Розвиток української літератури у XIX ст..
29. Українські театр та музика XIX ст.
30. Кирило-Мефодіївське братство.
31. Т. Г. Шевченко в українській та світовій культурі.
32. “Громади”. Шкільництво і освіта.
33. Галицьке відродження. Руська трійця.
34. Роль Лесі Українки та Івана Франка в українському національно-культурному русі.
35. Культурний рух в Україні періоду Центральної Ради.
36. Освіта, наука, мистецтво за часів Гетьманату 1918 р.
37. Особливості культури України в радянський час.
38. Принципи культурної політики радянської влади в 1921-1939 р.
39. Розстріляне відродження. Поезія, драматургія, проза.
40. Культурне життя у роки Другої Світової війни.
41. Культура української діаспори.
42. Модернізм в українському мистецтві XX ст.
43. “Холодна відлига”.Шестидесятники. Василь Симоненко,Ліна Костенко та ін.
44. Українські музика, малярство і література XX ст.
45. Масова культура та сучасне національне відродження.
46. Тенденції розвитку сучасної української культури.
47. Характерні риси художньої культури України.

У пп. 8 п. 3.3. Положення Про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті будівництва і архітектури, затвердженого Вченою радою КНУБА (протокол №9 від 26.06.2023 р.) визначено вимоги до самостійної роботи здобувача, а саме: Самостійна робота здобувача є основним засобом засвоєння освітнього матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи здобувача належить: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка до підсумкового контролю, науково-дослідна робота. Враховуючи тижневе навчальне навантаження здобувачів відповідно до навчального курсу, щотижнева самостійна робота має бути в межах 16–30 годин.

Для забезпечення збалансованості самостійної роботи здобувача з матеріалом освітньої компоненти **мінімальна** кількість годин самостійної роботи розраховується виходячи з наступних норм часу:

Вид роботи	Кількість годин за нормами часу	Кількість за навчальним планом	Норми часу
опрацювання матеріалу лекцій	0,5 год на 2 год лекції	6 год.	1,5
підготовка до практичних занять	0,5 год на 2 год практичного заняття	14 год.	3,5
підготовка контрольної роботи	6 год	1	6
підготовка до заліку	6 год	1	6

Самостійна робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці КНУБА, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

Методи контролю та оцінювання знань / Methods of control and evaluation of knowledge

Політика щодо академічної доброчесності / Academic Integrity Policy

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування / Attendance Policy

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Пропущені заняття потрібно обов'язково відпрацювати шляхом підготовки додаткового есе.

Методи контролю / Control methods

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у

тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзаменаційної сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни Distribution of points for the discipline with a form of test control

Поточне оцінювання/ Current assessment			Інд. робота / Ind. task	Підсумковий контроль / Test	Сума балів / Total points
Змістовні модулі/ Content modules					
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3			
20	20	30	10	20	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	10	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	9	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)

добре	7	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	6	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	5	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю / Conditions of admission to the final test

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

Методичне забезпечення дисципліни/ Methodological support of discipline

Підручники / Textbooks:

Лозовой В.О., Анучина Л.В., Бурлука О.В. Українська культура : підручник /М-во освіти і науки України, Нац. юрид. унт ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2021. 400 с.

Качкан В.А., Величко О.Б., Божко Н.М. Історія української культури: підручник. К.: «Медицина», 2021. 368 с.

Навчальні посібники / Teaching aids:

Історія української культури. Практикум для студентів усіх спеціальностей ОС «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / Укл.: проф. Ю. С. Сабадаш, доц. Ю. М. Нікольченко, доц. Л. Г. Дабло; За заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Київ: Ліра-К., 2021. – 138 с.

Щур Ю.І. Історія української культури : традиції та модерн : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 135 с.

Конспекти лекцій / Lecture notes:

Історія української державності та культури: курс лекцій / Є.В. Перегуда, В.Ф. Деревінський, П.О. Дьомкін та ін. Київ – Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2024. 92 с.

Методичні роботи / Methodical works:

Історія української культури: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів спеціальності «Політологія». Уклад. І.В.Ярошук, Київ–Тернопіль: КНУБА, «Бескиди», 2023. 26 с.

Інформаційні ресурси / Information resources:

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук і права. Дисципліна «Історія української культури». URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=973>.

<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського.

<http://library.knuba.edu.ua/> - Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури.

Бібліотека українця : <http://teka.ks.ua/>

Інститут історії України Національної академії наук України : <http://www.history.org.ua/>

Культура України: історія української культури: відомі люди, побут, традиції : <http://k-ua.net/>

Музей видатних діячів української культури : <http://mvdud.kiev.ua/>

Український центр : <http://www.ukrcenter.com/>

1000 років української культури : <http://1000years.uazone.net/>.

<http://izbornyk.org.ua/> – бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України.

<http://poetry.uazone.net/> – бібліотека української поезії.

<http://elib.nplu.org/> – бібліотека «Культура України».

<http://etnolog.org.ua/> – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ

<http://k-ua.net/> – сайт «Культура України».

<http://lib.onu.edu.ua/> - бібліотека ОНУ ім. І.І. Мечникова.

<http://www.inst-ukr.lviv.ua/> - Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича.